

László zeneszerző, az Imre Zoltán Alapítvány díját pedig Csabai Attila, a Kompania művészeti vezetője, táncosa és koreográfusa nyerte.

Kiss Eszter Veronika

Klubest Lászlóffy Aladár

Természetesen fokozott érdeklődéssel vártuk a június 19-re meghirdetett klubdelutánt, hiszen Lászlóffy Aladár kolozsvári Kossuth-díjas írónk igencsak meglepő címmel beharangozott előadására voltunk kíváncsiak. Az előadás címe: *Mellékhatások tekintetében kérdezze meg gyóntatóatyját és sírásóját...*

Az író így kezdte:

Hölgyeim és Uraim, drága örmény barátok és testvérek! Magyar barátok, testvérek, román barátok, testvérek, cseh barátok, testvérek, német barátok, testvérek! Tehát egy teljes internacionálé, hogy legalábbis ekörül ne maradjon tisztázatlan semmi, hogy mit takar ez a cím a mellékhatásokkal. A többi, igaz, mind tisztázatlan marad.

Meg vagyok győződve, hogy a főbb hatások tekintetében számunkra minden világos. Ezért próbáltam arra koncentrálni, hogy mellékhatások tekintetében mire számíthatunk, mert úgy tudom, hogy az utóbbi időben, akik meghalnak és akik születnek is, mind a fő hatásokra vannak felkészítve, azok iránti vegyértékeik, hajlamaik állnak készen, a mellékhatások - érdekes módon - ezek a mellékhatások sokszor gyilkosabbak maguknál a főhatásoknál.

Ma, miközben belelapoztam Dávid Katalin - szintén örmény vér csörgedez az ereiben - kiváló történész, művészettörténész új könyvébe, az első mondatot rögtön kipuskáztam belőle:

„A nyugati kultúra alapját képező Biblia a 20. század folyamán széles tömegek előtt vált ismeretlenné.”

Íme, nem is kell hangsúlyoznom a csodálatos iróniát, ami a változó alapokat, az értékrendek változását, vehemens változását bizonyítja.

Most nem abba mennék bele, hogy milyen az árfolyama a hitnek, a vallásnak, a transcendens dolgoknak, a konkrétumok, a materialista dolgok irányába.

Nem is tudom, ki mondta, de nagyon okosan mondta, hogy „egy zuhanó repülőgépen van a legkevésbé ateista.” Folytatnám inkább Dávid Katalin mondatát:

„A mögöttünk hagyott század drasztikus bizonyítékait adta annak, hogy egy meg nem értett szimbólum hogyan válhat ideológiai pusztítás eszközévé.”

Tulajdonképpen az ember valahol a direkt, értelmezhető világot össze is tévesztheti, de össze is keverheti és állandóan összeveti és szétválasztja a valóságtól.

Lászlóffy Aladár ezután a tőle megszokott, gazdag asszociációs tartalommal, gyakorta meglepő szókapcsolatok, mondjuk így: Lászlóffy-neologizmusok alkalmazásával folytatta előadását.

Az előadás lényege mi más is lehetett, mint magyarok és szomszédai, ezen belül magyarörmények és szomszédai kapcsolódásai a mindennapi életben, a kultúrában és általában a szellemi érintkezés bármely területén. Mit várhatunk s mit kell várnunk, mert bizonyosan és óhatatlanul eljön? Mit jelent és mit jelenthet az amúgyis megtépzott tudatunknak (társadalmi, nemzeti és egyéni tudatunknak egyaránt, bár különféle mértékben) a jelen és a közeljövő mindenféle alakulása?

Lászlóffy Aladár nem mond recepteket, nem hirdet megfellebbezhetetlen ítéleteket. Véleményt mond, rávilágít olyan összefüggésekre, amelyek nem föltétlenül szembetűnőek.

Az előbb említett Lászlóffy-neologizmusok egyébként a legkevésbé sem sorolhatók a „szójáték” kategóriába. Az író szótalálmányai, a néhol váratlanul egymás mellé kerülő hasonszavak egyrészt mind a magyar nyelv legmélyebb, egészséges sajátosságából fakadnak,

másrészt mindig vizsgálódó, kétkedő, töprengő megközelítés kifejezői. Semmi penésztudós homlokráncolás: a legmélyebben rejlő kétségeket az emberségbe vetett, keserűen mély hitre támaszkodva, „viccesen” fejezi ki. És mindig nagyon képszerű.

Ennek jó példája egy-egy, szinte röptiben odavetett megjegyzés: „...a két Káin, akik közül az egyiket Ábelnek tartjuk...”

Egy részletet idézünk az előadás második feléből:

Európa határa folytonosságában áll. Prométheusz az az örök vállalkozó valaki, aki a tilosból kihozza az almát, a Biblia Évával hozatja ki az almát, a legnehezebb dolga mégiscsak Prométheusznak volt, aki a tüzet hozta ki az embereknek. Meg kellett küzdenie ennek következményeivel és mellékhatásaival. Sziziphosz pedig nem csinál mást, mint egy folyton adózó építészeti kft-nek, vagy egy kuglipályának az utolsó munkása, felgörgeti a követ, a kő visszagurul, Sziziphosz újra megteszi, mert reméli – és itt válik jelképfigurává – hogy egyszer a kő fennmarad. /.../

Itt van nekünk ez a szüntelenül fájó Trianon. Valahogyan számtalan népnek lehet Mohácsa és Trianonja, nincs emberi szerveződés, birodalmiság, amelynek életében ne volna olyan pont, amelyet többnyire az utókor – aranykornak nevez; és ne volna olyan pont, amikor úgy érzi, hogy bekövetkezik a tragédia. Nem annyira az olyan tragédiákat tartja számon az emberiség, mint egy vulkánkitörés, hanem amiket önmagának okoz.

Menetközben az egész emberiségre vonatkoztatva mindenki mindenkinek a bajtársa, ha pedig úgy alakul a dolog, akkor a másik feltétlenül háborús bűnös.

Az előadó megemlítette, szerinte van olyan diadalüvöltés is, olyan fájdalomüvöltés is, hogy: Európa! – Majd végezetül így fejezte be eszmefuttatását: A többi, környező néppel új vegyületeket hozunk létre és az új, jövődő emberek bizonytalán megtalálják az új korok rémségeit és szépségeit is.

A végtelenül széles kitekintést nyújtó (vagy inkább arra sarkalló) előadás hallatán, amely fény- és árnyoldalakat egymás mellé sorakoztatott, némelyek kissé félreértették a dolgot s néhány hozzászóló úgy érezte, hogy Trianon-siratót hallott. Ezért a gazdag gondolati-asszociációs magaslatookról, ahová Lászlóffy Aladár invitált bennünket, már-már átültünk ahhoz a vitaasztalhoz, ahol nemzeti sorskérdés, hogy villásreggeli után, vagy éhgyomorral írták-e alá az 1920-as békepaktumot. Szerencsére mégsem ez volt az est magva.

Reméljük, a közeljövőben Lászlóffy Aladár eszmefuttatásának teljes – autorizált – szövegét közölhetjük lapunk hasábjain.

dcs

Utánnnyomás a Szabadság c. napilap július 7-i számából

A balladaszobrász száz éve

Sokszínű, mégis egységes kép alakult ki *Szervátiusz Jenő* kolozsvári születésű szobrászművészről azon az emlékünnepeken, amelyet születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett meg Kolozsvár Római Katolikus Szent Mihály Egyháza július 4-én. Az ünnepségre a művész leszármazottain kívül számos magyarországi jeles személyiség is érkezett, hogy lerója tiszteletét a balladaszobrász előtt.

A Nőszövetség székházában kezdődött ünnepség első része a tudományosabb jellegű előadásoké volt. Elsőként Balogh Gizella, a Szent Raffael kör elnöke elevenítette fel a művész alakját, ismertette életútját.

A szobrászok ereklyekészítő voltára hívta fel a figyelmet beszédében dr. Czirják Árpád érseki helynök, pápai prelátus, kiemelve, hogy Trianon óta a magyarság alig-alig állíthatott